

Gençlik Edebiyatı ve Okuma Kültürü

Mustafa TÜRKYILMAZ

3. Baskı

Prof. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

GENÇLİK EDEBİYATI VE OKUMA KÜLTÜRÜ

ISBN 978-625-7052-92-4

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Temmuz 2020, Ankara

3. Baskı: Ekim 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Prof. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Mustafa Türkyılmaz, 1979 yılında doğmuştur. Kendisi ilk ve ortaöğrenimini Kırşehir’de tamamlamıştır. 2002 yılında Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümünden mezun olduktan sonra aynı yıl Türkçe öğretmeni olarak öğretmenliğe başlamıştır. 2009 yılına kadar Türkçe öğretmenliği yapan Türkyılmaz, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde asistan olarak göreve başlamıştır. Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans ve Doktora Programlarından 2007 ve 2012 yıllarında mezun olmuştur. 2012 yılında çalıştığı birime öğretim üyesi olarak atanmıştır. Türkyılmaz, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde dekan yardımcılığı, yönetim kurulu üyeliği idari görevlerinde de bulunmuştur. 2017 yılı Mart ayında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde yapılan sınavla Türkçe Eğitimi alanında doçent ilan edilmiştir. Türkyılmaz hâlâ Ahi Evran Üniversitesinde Prof. Dr. olarak çalışmaktadır. Araştırmacı çocuk ve gençlik edebiyatına, okuma eğitimine ilgi duymakta ve belirtilen alanlarda ulusal ve uluslararası düzeyde olmak üzere yayınları bulunmaktadır. Ayrıca Türkyılmaz, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisinde Türkçe Eğitimi Alan Editörü olarak görev yapmaktadır.

ORCID No: 0000-0002-5509-2702

ÖN SÖZ

Varoluş yolculuğunda ben kimim, amacım ne, yaşamın anlamı ne gibi sorular önemlidir. Ki her şey, sorularla başlar. Sorular sayesinde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri edinilebilir. Sorulara ve cevaplara giden yol ise bireyin dinleme ve okuma becerilerini etkin kullanmasıyla açılabilir. Ancak okuma kültürüne sahip, etkin dinleme becerisini kullanabilen bireylerden oluşan toplumlar yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisine sahip olabilirler. Bu bağlamda Gençlik Edebiyatı ve Okuma Kültürü kitabı, gençlik edebiyatı ürünleriyle okuma kültürüne giden yolun açılabilmesi amacıyla yazılmış bir kitaptır.

Okuma kültürünün bireylere kazandırılmasında ilk durak, nitelikli çocuk edebiyatı ürünleridir. Anne ve babasıyla, yetişkinlerle ve öğretmenleriyle nitelikli, resimli çocuk edebiyatı ürünleriyle tanışan bir çocuğun yolu nitelikli gençlik edebiyatı ürünlerine de uğrak verecektir. Klasik edebiyat ürünlerini okumaya, nitelikli edebiyatı harc-ı âlem edebiyattan ayırt etmeye erişen bu yolculuk sırasında, Gençlik Edebiyatı ve Okuma Kültürü kitabı başta Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarına ve öğretmenlerine ve yetişkinlere yardımcı olacaktır.

Gençlik Edebiyatı ve Okuma Kültürü kitabı giriş; okuma eğitimi ve okuma eğitimine ilişkin temel kavramlar; genç, ergenlik, gençlik ve gençlik edebiyatı; kaynakça ve ekler bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde okuma eğitiminin ve bu süreçte nitelikli edebiyatın rolüne dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Okuma eğitimi bölümünde ise Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında okutulan okuma eğitimi derslerinin YÖK kur tanımı dikkate alınarak içerik sunulmuştur. Gençlik edebiyatı bölümünde ise genç, ergen, ergenlik, edebiyat ve eğitim, gençlik edebiyatı başlıkları ele alınmıştır. Kaynakçada metin içerisinde yararlanılan kaynaklar gösterilmiştir. Ekler bölümünde ise öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarını ve onların okuma stratejilerini kullanma düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılacak ölçekler ve onların okuma becerisi kazanmasında kullanılacak etkinlik örnekleri sunulmuştur.

Bu vesileyle kitabı okuyup düzeltmeler konusunda bana destek olan Arş. Gör. Mustafa Armut'a; gençlik edebiyatı ve okuma kültürü konularında çalışmam hususunda beni teşvik eden değerli hocam Prof. Dr. Yaşar Aydemir'e, Prof. Dr. Leylâ Karahan'a, Prof. Dr. Ali Gültekin'e, Doç. Dr. Necdet Neydim'e; her türlü sorularıma cevap veren ve çalışmamı destekleyen, beni cesaretlendiren çocuk ve gençlik edebiyatı yazarları Gülten Dayıoğlu, Miyase Sertbarut, İncilâ Çalışkan, Hüsnan Şeker, Mavisel Yener, Aytül Akal, Nur İçözü ve adını saymadığım daha nice sine şükran, saygı ve minnet duygularımı iletmek isterim. Bununla beraber Gençlik Edebiyatı ve Okuma Kültürü'nü okurla buluşturan Pegem Akademi Yayıncılık'a ve değerli çalışanlarına da teşekkür ederim. Kitabın gençlik edebiyatına ve okuma eylemine ilgi duyanlara, okuma becerisinin nasıl bir zevk ve alışkanlık hâline getirilebileceği sorusuyla karşılaşanlara bir ışık tutması umuduyla...

Mustafa Türkyılmaz

ORCID No: 0000-0002-5509-2702

Kırşehir, 2023

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iv
Giriş.....	vii

1. BÖLÜM

OKUMA EĞİTİMİ VE OKUMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

Okuma Eğitimi Dersi ve Diğer Dil Becerisi Alanları ile İlişkisi	1
Okuma Eylemi Nedir?	1
Okumanın Fiziksel ve Zihinsel Unsurları	4
Okuma Eğitiminde Söz Dağarcığının Önemi	7
Okuma Eğitimine Tarihsel Bir Bakış	9
Okuma İlgisi.....	11
Tutum ve Okumaya Yönelik Tutum	14
Okumanın Önemi	20
Okur Tipleri	22
Bilgi İşleme Kuramı, Bellek, Okuma ve Öğrenme	27
Okuma Stratejisi	29
Okuma Türleri	33
Sesli Okuma	34
Sessiz Okuma.....	36
Akıcı Okuma.....	37
Dijital Okuma: Hiper Okuma.....	41
Eleştirel ve Yaratıcı Okuma.....	44
Okuma Kusurları.....	68
Okuma Becerisinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi	71

2. BÖLÜM

GENÇ, GENÇLİK, ERGENLİK KAVRAMLARI VE GENÇLİK EDEBİYATI

Genç ve Gençlik Kavramları	75
Ergenlik Dönemi	79
Ergenlikte Gelişim Görevleri.....	81
Ergenlik Çağının Gelişim Özellikleri	82
Edebiyat ve Eğitim	87
Gençlik Edebiyatı	89

Günümüz Dünyasında Gençlik Edebiyatı	93
Türkiye’de Gençlik Edebiyatı.....	97
Gençlik Romanlarının Özellikleri	100
Ergenlerin Eğitiminde Romanların Rolü.....	108
KAYNAKÇA	113
EKLER	125
EK 1: Okuma Tutumu Ölçeği	125
EK 2: Okuma Stratejisi Kullanımını Belirleme Ölçeği	126
EK 3: Etkinlik Örnekleri	128

GİRİŞ

İnsanlık inanılmaz dönüşümler ve değişimler yaşamaktadır. Günümüzdeki değişmelerin temelinin insanoğlunun Ay'a ayak bastığı 1960'larda atıldığı söylenebilir. Bu dönemde iki kutuplu bir dünyanın varlığı söz konusuydu. Bu düzende, tüm dünyaya soğuk savaş hâkimdi. Sovyet Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri peş peşe gelişmeler gösterdiler.

Bu gelişmelerle, insanoğlu artık uzaya uydular gönderebiliyordu. Bu uydular sayesinde haberleşme çok hızlandı; dünyanın her bir noktasında olan olaylar, anında dünyanın başka noktalarına yayılıyordu. Bilginin yayılımı her geçen gün hızlanmaktaydı.

60'ların sonu ve 70'lerde ideolojilerin egemen olduğu dünyada "biz" kavramı vardı, sokak çatışmaları vardı, aynı şehirde farklı ülkede yaşıyormuşçasına sınırlar vardı. Bu sınırları geçmek imkânsızdı. Gençler, bu sınırları aşıp o bölgeyi kendi egemenliklerine dâhil edebilmek için birbirleriyle kavga ediyorlar, hatta birbirlerini öldürüyorlardı.

Bu durum, 80'lerle birlikte hızla değişmeye başladı. "Biz" kavramı yerini "ben" kavramına bıraktı. Tüm dünyayı etkileyen kitle iletişim araçları işe koşuldu. Hızla sınırlar ortadan kaldırıldı, duvarlar yıkıldı, rejimler değiştirildi. Bunların hepsini sağlayabilen güç; kitle iletişim araçları, önceleri radyolar, uydu bağlantıları, sonraları renklenen televizyonlardı.

90'larla birlikte taşınabilir telefonlar, CD'ler, yaygın ağ (www), insanların hayatlarına girmeye başladı. Sonra internet, artık televizyon, radyo ve diğer pek çok eğlenceleri, sanal reklamları aynı anda sunmaya başladı. Dünya geneli yaygın ağ, uluslar ötesi parasal odakların egemenliğine geçti. Bu durum, toplumları, tüketim toplumları hâline getirdi. Artık tüm dünya, yaygın ağ ile birlikte pazar hâline geldi. Önce cep telefonları, sonrasında internete bağlanabilen telefonlar bilginin artık cepte taşınmasını kolaylaştırdı. Günün her anında, her yerde bilgiye erişebilmek mümkün oldu.

Yeni bin yılla birlikte kitle iletişim araçları daha da ucuzladı, pek çok eve çok kanallı televizyon hizmetleri; bilgisayarın da ucuzlamasıyla bilgisayar ve internet girdi.

Modern dünyada pek çok genç, kablolu televizyon, cep telefonu, internet, bilgisayar oyunları gibi çoklu medyaya rahatlıkla ulaşabilmektedir (Cesur ve Parker, 2007: 109). Gençlerin bilgi iletişim teknolojilerine kolayca ulaşabildikleri gibi çocuklar ve ilk gençlik dönemini yaşayan bireyler de bu teknolojilere kolayca ulaşabilmektedirler. Bilgi iletişim teknolojilerinin görünüşteki masum amacı, insanların bilgiye olabildiğince hızlı ve çok çeşitli biçimlerde ulaşabilmelerini sağlamak ve bu bilgileri benzeri ortamlarda paylaşımları olarak görülmektedir. Oysaki araştırmalarda, çocuk ve gençlerin bireyleri takip etme, nitelsiz bilgisayar oyunları oynama amacıyla bu tür ortamları tercih ettikleri belirlenmiştir. Üstelik pek çok anne-baba da internet, bilgisayar ve televizyon gibi araçların kullanımını sınırlayamamakta, amacından öte kullanımına göz yummaktadır ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun raporuna göre 2008'de 6 milyon internet abonesi bulunmaktayken dört yılda yaklaşık üç kat artışla 2012 yılı birinci çeyreğinde bu sayı 16.6 milyonu geçmiştir (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, 2012: 29).

Ayrıca Arıcı (2005: 60), öğrencilerin en sevdikleri etkinliklerin televizyon izlemek, kitap okumak ve arkadaşlarla gezip dolaşmak olduğunu belirlemiştir. Açık (2010: 108)'a göre de okumaya zaman bulamama gerekçesinin arkasındaki en güçlü neden televizyondur. İnternet ve TV ile geçirilen zaman düşünüldüğünde okumaya çok az zaman kaldığı görülecektir. İnternet ve TV'den de anlık bilgi alınabilir ancak kitap okumanın insana kazandırdıkları yanında görsel basının kullanım amaçları düşünüldüğünde kazanımlarından çok kayıpları söz konusudur. Buna koşut olarak Karatay (2010: 192) da televizyon izleme ve bilgisayar kullanımının gençlerin okumaya ayırdıkları süreyi oldukça kısalttığını ifade etmektedir. Sadece Türkiye kaynaklı araştırmalarda değil yurt dışı kaynaklı araştırmalarda da görsel medyanın derinlikli okuma önünde bir engel olduğu, sınav odaklı bir okumanın ise zevk amaçlı okuma önünde bir engel olduğu belirtilmiştir (Mohamed vd., 2012: 383). Öbür taraftan Guthrie (2002: 16), artık okurun elektronik kitapları, elektronik ortam bilgilerini başvuru kaynağı olarak daha fazla dikkate aldığını ortaya koymuştur. Guthrie (2002)'ye göre okurlar, ucuz olduğu, her yerden erişimi kolay olduğu için bu tür kaynakları daha fazla tercih etmektedirler.

Ortaya konan bu karmaşık yapı ve bakış açısı da dikkate alınarak bilgi iletişim araçlarının okuma eylemine etkisini araştırmak gerekmektedir. Ayrıca özellikle sosyal paylaşım sitelerini işaret eden web 2.0 araçlarının okuma eylemi üzerine etkisini de araştırmak gerekir.

Literatürde Web 2.0'ın kullanımı üzerine yapılmış çok sayıda çalışmaya rastlamak mümkündür. Shihab (2008), öğretmenlerin eğitim-öğretim süreçlerinde Web 2.0 kullanımlarını, öğrenci tutumlarını incelemiştir. Sonuçta öğretmenler, özellikle blogların, yazma ve fikirlerin paylaşımında çok etkili olduğunu ifade et-

mişlerdir. Malhiwsky (2010) de akademik başarıda Web 2.0 araçlarının etkisini nitel ve nicel olarak incelemiştir. Araştırmacı deneysel olarak yürüttüğü çalışmada Web 2.0 araçlarını kullanan sınıfın daha başarılı olduğunu belirlemiştir. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin verdiği cevaplara göre bu araçlar, elverişli, gelişmiş, kullanımı kolay, erişilebilir ve zevkli olarak nitelendirilmiştir. Eller (2012), öğretmenlerin bir araya getirildiği sosyal ağların öğretmenler üzerinde etkisini araştırmış ve erkek öğretmenlerin bu alanları bayanlara kıyasla daha etkin kullandığını; öğretmenlerin bu alanlarda bir araya gelip projeler ürettiklerini belirlemiştir. Yabancı literatür taraması bilginin paylaşımında, öğretmene erişimde sosyal medyanın kullanımın faydalı sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır. Buradan hareketle sosyal medyanın kullanım süresi ve kullanım amacının önemli olduğu düşünülebilir.

Bununla birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığının 2013'te 26 ilden 15-29 yaş arası 2057 kişi üzerinde yaptığı araştırmada Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya kaynağının Facebook olduğu (% 89) belirlenmiştir. Yine bu araştırmaya göre gençlerin % 40'ından fazlası günün 3-6 saatini sosyal medyada geçirmektedir ve bu oran akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla artmaktadır. Facebook'un kullanım amacı çeşitlenmekte ve farklılaşmaktadır. Bu durum, Facebook'un eğitimsel süreçlerde kullanımında dikkatli olunması gerektiğini düşündürmektedir. Kaldı ki Hunter-Brown (2012) Facebook'un eğitimsel olarak kullanımı üzerine çalışıp öğrencilerin kullanımından mutlu oldukları ancak hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin Facebook'un eğitimsel süreçte kullanımı konusunda dikkatli olunması gerektiğini belirttiklerini ifade etmiştir. Buna koşut olarak Eren, Çelik ve Aktürk (2014)'ün araştırmalarında ise 144 öğrencinin Facebook üzerine yaptığı metaforlar incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin çoğunlukla Facebook'a ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları, bunun yanı sıra bağımlılık ve kötülük kaynağı gibi bazı olumsuz yargılara sahip oldukları da gözlenmiştir. Çam ve İşbulan (2012) öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıklarını ölçmeye yönelik çalışmalarında ise erkeklerin kızlara ve üst sınıfların alt sınıflara kıyasla Facebook bağımlılıklarının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir.

Aslan (2011), akademisyenlerin internet bağımlılığı ve buna bağlı olarak gelişebilecek sağlık sorunları üzerine yaptığı araştırmasında akademisyenlerde belirgin bir internet bağımlılığı tespit edememiştir. Ancak erkek akademisyenlerin kadınlara kıyasla internet bağımlılıklarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca internette çevrimiçi kalma süresi arttıkça bağımlılığın da arttığı ve internet bağımlılık puanları artanların daha çok gece ve akşam saatlerinde çevrimiçi oldukları belirlenmiştir. Araştırmacı, internete bağımlılık puanlarının artması ile uyusukluk, uykusuzluk ve el bileğinde ağrı gibi sağlık sorunları arasında iliş-

ki belirlemiştir. Horzum (2011) da ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunları bağımlılığını incelemiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere; 4. sınıftaki öğrencilerin 3 ve 5.sınıftakilere; üst gelir grubundaki öğrencilerin alt ve orta gelir grubundakilere kıyasla bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Akter (2014), psikoloji öğrencilerinin Facebook bağımlılıkları üzerine yaptığı araştırmasında geleceğin danışmanları olacak öğrencilerin Facebook'a bağımlı olmadıklarını belirlemiştir. Ancak psikolog namzetlerinin başka şeylerden kaçmak için Facebook kullanımını tercih ettikleri ve Facebook kullanımını bırakmayı denedikleri ortaya konulmuştur. Seferoğlu ve Yıldız (2013) beş farklı ilden 351 beş ve altıncı sınıf öğrencisi üzerinde yaptıkları internet bağımlılığı ve Facebook kullanımı ile ilgili araştırmasında öğrencilerin % 85,5 'inin bağımlılık düzeyinde olmadığını; ancak Facebook kullanım sıklığı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ve doğru yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Facebook profili bulunanların bulunmayanlara kıyasla internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Zaremohzzabieh vd. (2014) üniversite öğrencilerinin Facebook bağımlılık düzeylerini belirlemek üzere çalışmışlar ve öğrencilerde bağımlılık belirtilerinin ortaya çıktığını tespit etmişlerdir ve araştırmacılar, öğrencilerde otokontrolün geliştirilmesi için çalışmalar yapılması gerektiğini öneri olarak sunmuşlardır. Ryan ve Xenos (2011) da yaşları 18-44 arasındaki Facebook kullanıcılarının kişilik özellikleri üzerine bir modelleme çalışması yapmışlardır. Araştırmacılar, Facebook kullanımı fazla olanların az olanlara kıyasla daha dışa dönük ve narsist olduklarını aynı zamanda daha az sorumlu ve sosyal olarak yalnız olduklarını belirlemiştir. Balaman (2012), çalışmasında ikinci bir dil öğrenen öğrencilere, bütünleyici bir yolla kelime ve okuma öğretimi yapmak üzere Facebook'un ortam olarak kullanılmasının uygulanabilirliğini değerlendirmiştir. Araştırmacı üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında Facebook yoluyla bütünleyici kelime ve okuma öğretimi modelinin faydalarını ve uygulanabilirliğini ortaya koymuştur. Rouis vd. (2011), öğrencilerin akademik başarılarında Facebook kullanımının etkisini araştırdıkları çalışmalarında Facebook kullanımının akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediğini; ancak yaşam memnuniyetini olumlu yönde etkilediğini belirlemiştir. Kuss ve Griffiths (2011) de çevrimiçi sosyalleşme ve bağımlılık üzerine yaptıkları araştırmalarında Ryan ve Xenos (2011)'in bulgularıyla aynı yönde sonuçlar elde etmişlerdir. Dışadönük kimselerin sosyal ağlarını daha da genişletmek, içedönük olanların ise gerçek yaşamdaki açığı kapatmak için bu alanları kullandıklarını belirlemiştir. Ayrıca yine aynı doğrultuda araştırmacılar, sosyal ağları kullanım sıklığı artan bireylerin daha az sorumluluk sahibi olup daha çok narsist olduklarını ortaya koymuşlardır. Ayrıca bu araştırmaların önemli bulgularından biri de sosyal paylaşım araçlarının kullanımı ile akademik başarı ve gerçek sos-

yal hayata, topluma katılım arasında ters ilişki olduğudur ki bunlar da potansiyel olarak bağımlılığın göstergeleridir. Facebook kullanımının akademik başarıyı olumsuz etkilediği sonucuna Akdemir (2013) de ilköğretim öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında varmıştır. Facebook kullanımı arttıkça başarı olumsuz yönde etkilenmektedir. Türkyılmaz (2015a) da Facebook kullanımının ortaöğretim öğrencilerinin okuma becerisine etkisini incelemiştir. Sonuçta ortaöğretim öğrencilerinin Facebook'a olan bağımlılığı düşük düzeyli olarak belirlemiştir. Ancak Facebook bağımlılığının artış göstermesi okumaya yönelik tutumu, okuma hızını ve okuduğunu anlamayı olumsuz yönde etkilemektedir. Başka bir ifadeyle Facebook bağımlılığı okuma becerisini olumsuz yönde etkilemektedir.

Öte yandan böylesi bir çağda sosyal medya gerçeğinden kaçabilmek mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla web 2.0 araçlarını doğru amaçlar için belirli bir sürede kullanmakta fayda vardır. Kaldı ki bilginin aktarım hızı baş döndürücü hızda artmıştır. İnsanların 5G hızında internet kullanımı söz konusudur. Artık neredeyse bir evin her odasına televizyonlar konmakta, kablosuz modemlerle aynı evin farklı odalarında aile bireyleri farklı internet sitelerini kullanmakta. Anne, oturma odasında yemek tariflerine bakarken; baba, önceki akşam izleyemediği maçı seyretmekte. Peki, evin çocukları kendi odalarındaki bilgisayarlarla neler yapmaktadırlar?

İşte bir toplumun geleceğini oluşturan çocuk ve gençlerin günlük yaşamda bilgi iletişim araçlarını nasıl kullandıkları, bu teknolojilerin onları nasıl etkilediği, genç ve çocukların medyanın kullanımı hakkında nasıl eğitilmesi gerektiği konuları toplumun tüm kesimlerinin karşısına soru ve sorunlar olarak çıkmaktadır. Bununla birlikte okuma alışkanlığı ve biçimi de değişmektedir. Geçmişte basılı bir materyalden okunuyorken bugün görselin daha öne çıktığı ekrandan okuma eylemi her geçen gün daha da hâkim hâle gelmekte. Derinlikli bir okuma yerine yüzeysel bir okuma ile yetinen insanlar ortaya çıkmaktadır.

Çocuklar, gençler dünyayı kendi bakış açılarıyla algılamaktadırlar. Televizyonda gördüğü bir oyuncağı markette gezerken annesine aldırır ya da internette çok yaygın olarak kullanılan bir bilgisayar oyununu ailesinden ister. Onlar, çevrelerinden etkilenip televizyonda gördükleri kişiler gibi pahalı elbiseler, pahalı cep telefonları almak, aldırma isterler; televizyon, internet aracılığıyla defalarca gösterilen kavgaya sahneleriyle, cinsel içerikli görüntülerle psikolojik açıdan zarar görebilirler.

2 Mayıs 2011 tarihli bir habere göre, dönemin Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı "1. Çocuk Gelişimi Eğitim Günleri"nin açılışında,